

Debatt om framtidens Sammanhållningspolitik Högnivågruppen

Sammanfattning av diskussionerna i högnivågruppen för framtidens sammanhållningspolitik

I en era av snabb teknologisk utveckling och sociala, geopolitiska förändringar står EU inför betydande möjligheter, men också utmaningar. Mot denna bakgrund har en högnivågrupp av specialister satsat samman utav Kommissionen. I deras senaste rapport om sammanhållningspolitikens framtid kan ni läsa i denna artikel. Debatten har handlat om vilken roll sammanhållningspolitiken bör spela i de förändringar och transformationer som ligger framför oss.

Rapporten betonar att det inte finns något alternativ till en stark sammanhållningspolitik. Rapporten förespråkar i grunden en revitaliserad sammanhållningspolitik, en som inte bara tar itu med nuvarande klyftor utan också är tillräckligt smidig för att kunna svara på framtida utmaningar. Sammanhållningspolitiken är instrumentell för att främja enhet och solidaritet mellan människor och platser i EU, och säkerställer att ingen region lämnas efter.

Rapporten understryker vikten av platsbaserade, medborgarcentrerade policys och betonar den avgörande rollen för samarbete över olika nivåer av styrning och politikområden för att uppnå ett sammanhållet och motståndskraftigt Europa. Dessutom måste sammanhållningspolitiken skapa synergier med andra EU- och nationella initiativ för att säkerställa att alla policys uppnår sina mål.

I slutet av 2022 bjöd Europeiska kommissionen in 18 experter från akademien och politiken för att utarbeta strategiska rekommendationer om hur man ska kunna maximera effektiviteten i sammanhållningspolitiken. I över tio möten har gruppen diskuterat olika aspekter av sammanhållningspolitiken och möjliga framtida perspektiv. De offentliga delarna av mötena och gruppens slutrapport kan granskas på en [dedikerad webbplats](#).

Varför behöver EU sammanhållning?

Den inledande frågan i rapporten berör sammanhållning och varför det är viktigt för EU. EU:s engagemang för sammanhållning är inte bara ett strategiskt val utan en grundläggande nödvändighet för att säkerställa dess framgång, välfärd, stabilitet och enhetlighet:

Utmaningar driver behovet av sammanhållning. EU tappar internationell konkurrenskraft samtidigt som det står inför digitala, gröna och demografiska övergångar samt ökande geopolitiska osäkerheter. För att möta strukturella såväl som närtida utmaningar måste EU dra nytta av alla platser och människors potential och skapa dynamik. Endast när alla cylindrar är i gång kan utmaningarna bemästras. Därmed behövs sammanhållning för att möjliggöra att alla platser och människor ska kunna bidra till EU:s globala konkurrenskraft och inte lämnar någon efter sig.

Ekonomiska konsekvenser av sammanhållning. Sammanhållning är en katalysator för ekonomisk innovation och konkurrenskraft inom EU. Genom att främja en miljö där alla regioner kan blomstra minskar inte bara de territoriella skillnaderna utan bidrar också till EU:s övergripande ekonomiska framtid. Investeringar i infrastruktur, forskning och innovation understöder hållbar tillväxt och skapar arbetstillfällen.

Socio-politiska fördelar med sammanhållning. Utöver ekonomiska fördelar spelar sammanhållning en avgörande roll för att stärka EU:s sociala struktur. Den främjar social inkludering, förbättrar livskvaliteten och stärker känslan av europeisk identitet bland medborgarna, vilket säkerställer ett mer integrerat och sammanhållet samhälle. I Europa kan man identifiera missnöjen i specifika geografier, och denna geografi breder ut sig allt

mer. Allt fler människor blir EU-skeptiska på grund av att de känner sig lämnade utanför, och detta har präglat diskussionerna i högnivågruppen.

Sammanhållning som ett kärnvärde för EU. Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning är mål för EU fastställda i fördraget och återspeglar EU:s kärnvärden: enhet, solidaritet och harmoni mellan dess olika regioner och medlemsstater. Sammanhållning inkarnerar principen att EU är starkare och mer motståndskraftigt tillsammans. Genom att förespråka sammanhållning bekräftar EU sitt åtagande för en framtid där varje region och medborgare kan blomstra.

Vilken sammanhållningspolitik behöver EU?

För att uppnå sammanhållning är sammanhållningspolitiken det huvudsakliga politiska instrumentet, men detta kan inte uppnås på egen hand. Sammanhållningspolitiken kan bidra till att låsa upp hela EU:s ekonomiska potential. Genom att rikta investeringar till mindre utvecklade regioner främjar den ekonomisk tillväxt, stödjer skapandet av arbetstillfällen och förbättrar livskvaliteten för medborgarna över hela unionen.

För att maximera sin påverkan måste sammanhållningspolitiken ytterligare betona sin roll i att utveckla regioner och förbättra ekonomisk konvergens och den sociala sammanhållningen. Detta innebär att mobilisera ekonomisk potential, ta itu med strukturella flaskhalsar och säkerställa att välbefinnande nås i alla regioner i EU. En reformerad sammanhållningspolitik bör fokusera på tillväxt, jobb, jämlikhet och möjligheter, och överskrida traditionella uppfattningar om utvecklingsstöd:

Revitalisering av Europa: en utvecklande vision av sammanhållningspolitiken. Sammanhållningspolitiken är EU:s flaggskeppsstrategi för att främja ekonomisk, social och territorial sammanhållning mellan sina medlemsstater. Policyn syftar till att låsa upp den unika ekonomiska potentialen inom varje territorium och underlätta tillväxt och utveckling. Genom att ta itu med strukturella hinder och främja ekonomisk dynamik är sammanhållningspolitiken avgörande för att mobilisera resurser över hela kontinenten för att möta EU:s utmaningar när det gäller konkurrenskraft.

Nytt synsätt på EU stöd: en strategi för tillväxt, jobb, jämlikhet och möjligheter. Sammanhållningspolitiken strategiska ansats bottenar i den ekonomiska potentialen, men inte bara mot infrastrukturell utveckling utan också mot förbättring av livskvaliteten och tillgången till utvecklingsmöjligheter för alla EU-medborgare. Detta innebär en nyanserad strategi som respekterar regionala skillnader och utvecklar skräddarsydda investeringsstrategier för att säkerställa att välbefinnande fördelas jämnt.

En systematisk politik för hela EU:s utveckling. Framtiden för sammanhållningspolitiken kräver en systematisk syn, som erkänner EU:s ekonomiska mångfacetterade natur. Den bör bredda sitt fokus bortom de minst utvecklade regionerna för att inkludera en rad territorier som har förbisetts, och därigenom adressera den interna polariseringen och den ekonomiska koncentrationen i urbana centra. Denna systematiska syn säkerställer att varje område bidrar till och gynnas av EU:s övergripande utveckling.

Dynamisk politik för ett föränderligt Europa. Sammanhållningspolitiken måste utvecklas från en statisk modell till en dynamisk strategi som tar itu med framväxande utmaningar och utnyttjar ekonomiska möjligheter över hela EU. Detta inkluderar att stödja mellanrummen. Städer, orter och landsbygdsområden som ligger utanför de stora tillväxtområdena som står inför "utvecklingsfällor". Dessa geografier behöver förbättra sin konnektivitet och utveckla kunskapsutbyte för att öka den kollektiva tillväxten.

En politik utan gränser. Gränsöverskridande samarbete och regionalintegrering är avgörande för att övervinna utvecklingshinder. Sammanhållningspolitiken bör förstärka ansträngningarna för att sänka gränskostnader och främja territoriellt samarbete, för att säkerställa att regioner integreras i bredare ekonomiska och sociala nätverk, särskilt de längs EU:s yttre gränser.

Medan EU fortsätter att navigera i ett komplext globalt landskap står sammanhållningspolitiken som ett avgörande verktyg för att säkerställa regional utveckling och ekonomisk konvergens. Genom att anta en mer riktad, effektiv och dynamisk strategi kan politiken adressera de olika behoven hos alla regioner, främja ett mer sammanhållet, konkurrenskraftigt och inkluderande EU. Denna vision för sammanhållningspolitiken stödjer inte bara tillväxt och utveckling över hela kontinenten utan förstärker också EU:s åtagande för solidaritet och balanserad utveckling.

Hur bör sammanhållningspolitiken förändras?

Att framtidssäkra sammanhållningspolitiken är avgörande för EU när den navigerar genom 2000-talets komplexitet. För att sammanhållningspolitiken ska fortsätta vara en hörnsten i EU:s strävanden mot en mer dynamisk, inkluderande och konkurrenskraftig framtid måste den utvecklas ytterligare:

Stärka det platspecifika och medborgarcentrerade tillvägagångssättet. För att sammanhållningspolitiken verkligen ska möta de olika behoven hos EU-regioner måste den fördjupa sitt platspecifika och medborgarcentrerade tillvägagångssätt. Detta innebär att dra nytta av lokal kunskap, främja regional och lokal omvandling och se till att policys inte bara är importerade modeller utan anpassas till varje regions unika kontext och potential.

Innovation och diversifiering som huvudpelare. Policyn måste prioritera innovation och diversifiering, låta regioner bygga på sina styrkor och utforska nya vägar för tillväxt. Detta innebär att stödja sektorer och teknologier som erbjuder hållbara och inkluderande utvecklingsutsikter och uppmuntra regioner att omdefiniera sig själva inför föränderliga ekonomiska landskap.

Stärka interregionala länkar. Att förbättra kopplingarna mellan regioner för att underlätta kunskapsöverföring, innovation och investeringar är avgörande. Sammanhållningspolitiken bör syfta till att skapa ett sammanhängande nätverk av regioner som utnyttjar varandras styrkor, särskilt genom att stödja mer perifera och sårbara områden.

Anpassning till breda utvecklingsmål. Integration av Sammanhållningspolitiken med bredare målsättningar för konkurrenskraft och hållbar utveckling är avgörande. Denna anpassning säkerställer att regionala utvecklingsinsatser bidrar till EU:s övergripande mål om hållbarhet, konkurrenskraft och inkludering.

Utveckling av starka institutioner och styrning. Förbättring av institutionell kapacitet och styrning på regional nivå är fundamental. Sammanhållningspolitiken bör fokusera på att bygga upp de administrativa förmågor som krävs för effektiv politikgenomförande, med tonvikt på transparens, ansvarsskyldighet och deltagande från berörda parter.

Utnyttjande av globala möjligheter. Regioner måste stödjas för att kunna agera på den globala marknaden och bli en del av nya mer produktiva värdekedjor. Regioner måste kunna gå bortom traditionella utvecklingsmodeller för att omfamna innovation och

aktiviteter med högre mervärde. Detta kräver ett proaktivt tillvägagångssätt för att bygga upp regional kapacitet och etablera sig i globala nätverk.

Prestationsorienterade modeller fokuserade på resultat. Det behövs en fortsatt övergång till en mer resultatinkriktad Sammanhållningspolitik med en starkare betoning på prestanda, effektivitet och påverkan. Sammanhållningspolitiken måste vända sig mot en territoriellt ”sensitive performance-based model”.

Förenkling för ökad tillgänglighet. Komplexiteten i Sammanhållningspolitiken har ofta varit ett hinder för dess effektivitet. Mer samordnade insatser för förenkling och effektivisering av procedurer kan göra policyn mer tillgänglig och användarvänlig för alla berörda parter.

Gör Sammanhållningspolitiken användarvänlig för att hantera framtida kriser. Slutligen är det avgörande att se till att Sammanhållningspolitiken är anpassningsbar och motståndskraftig inför framtida utmaningar och kriser. Detta innebär att skapa flexibilitet och snabba svarsmekanismer för politiken. Den ska kunna hantera både långsiktiga utvecklingsmål och omedelbara nödsituationer.

När EU ser framåt måste Sammanhållningspolitiken utvecklas för att möta behoven i en snabbt föränderlig värld. Endast då kan Sammanhållningspolitiken fortsätta att spela en avgörande roll för att bygga ett mer integrerat, konkurrenskraftigt och motståndskraftigt Europa. Detta måste också ta hänsyn till att kommande utvidgningar, vilket kommer att förändra EU. Sammanhållningspolitiken kan spela en avgörande roll för den effektiva integrationen av framtida medlemsstater.

Genom att betona behovet av tillväxtperspektiv för medborgare och platser samt territoriellt anpassade tillvägagångssätt understryker rapporten också att Sammanhållningspolitiken inte kan uppnå allt på egen hand. Det måste bli en politik som skapar synergier med andra initiativ på både EU- och nationell nivå för att säkerställa att alla policyområden uppfyller sina mål.